

N:o 37.

Af herr **Hammarström**, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension.

Enligt § 5 i det förslag till lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, hvilket i Kungl. Maj:ts proposition n:o 18 blifvit Riksdagen förelagdt, skulle, hvad tullverkets betjante angår, rätt att komma i åtnjutande af hel pension inträda för vaktmästare och öfrige betjante vid lokalförvaltningen först vid 65 lefnads- och 35 tjänstår, under det att betjante vid kust- och gränsbevakningen skulle äga enahanda rätt vid 62 lefnads- och 30 tjänstår.

Jämfördt med nu gällande bestämmelser, enligt hvilka tullverkets samtliga nu ifrågavarande betjante äro berättigade till hel pension redan vid 60 lefnads- och 30 tjänstår, innebär alltså förslaget en framflyttning af pensionsåldern för kust- och gränsbevakningsbetjante med två lefnadsår eller samma tidsrymd, hvarmed enligt förslaget de civile tjänstinnehafvarne i regeln skulle få pensionsåldern framflyttad; och torde häraf någon större olägenhet knappast vara att befara, i synnerhet som enligt förslagets §§ 6 och 7 sådan betjant, i händelse han befundes vara af sjukdom eller minskad arbetsförmåga urständsat att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänsteåligganden, skulle kunna redan vid uppnådda 60 lefnadsår öfverflyttas till pensionsstat. Vida betänkligare ställer sig förhållandet med afseende på betjante vid lokalförvaltningen, för hvilka pensionsålderns inträde skulle framflyttas med icke mindre än fem lefnads- och fem tjänstår. Vid bedömandet af frågan, huruvida en så väsentlig framskjutning af pensionsåldern kan anses lämplig, torde man näppeligen böra hufvudsakligen fästa sig vid

det önskvärda i att undantagen från den allmänna regeln i fråga om pensionsåldern göras så få och så litet omfattande som möjligt, utan fast mera beakta det behjärtansvärda i chefens för finansdepartementet uttalande å sid. 100 i det den kungl. propositionen bifogade utdrag af statsrådsprotokollet, där departementschefen, med afseende å frågan i hvad mån den normala pensionsåldern kan i fråga om vissa grupper af tjänst innehafvare tarfva modifikationer, yttrar:

»Härvid synes det mig som borde i alla de fall, där redan på grund af vunnen erfarenhet särskilda bestämmelser i nu förevarande hänseende visat sig vara af nöden, afseende mera fästas vid dessa erfarenhetsrön än vid upprätthållandet af en teori, för hvilken tillräckligt praktiskt underlag ännu icke torde kunna anses förefinnas. Man måste nämligen förutsätta, att där hittills i fråga om pensionsålder afvikelser gjorts från den vanliga regeln, sådant undantag kommit till stånd först efter sorgfälligt öfvervägande af de på frågan inverkan omständigheterna.»

Tillämpning af detta uttalande på den grupp af tjänst innehafvare, hvarom här är fråga, erbjuder sig själfmant. Bevakningspersonalen vid tullverket har af ålder varit pensionsberättigad vid uppnådda 60 lefnadsår och detta äfven på den tid, då såsom regel gällde, att civile tjänst innehafvare skulle hafva uppnått 70 lefnadsår för att erhålla pension. Särskilda undantagsbestämmelser angående pensionsrätt äfven vid tidigare lefnadsålder hafva dessutom, likaledes sedan långt tillbaka i tiden, befunnits erforderliga och vunnit tillämpning å denna personal med hänsyn därtill, att dess ansträngande tjänstgöring ofta nog gjort densamma till nöjaktig tjänstgöring oförmögen före fyllda 60 år. I såväl ena som andra hänseendet hafva betjante vid den egentliga eller stationära tullbevakningen hittills städse varit likställda med kust- och gränsbevakningsbetjante. Och detta förvisso med rätta, ty frånsedt en eller annan mindre tullplats, där den stationära bevakningen kan hafva en jämförelsevis mindre ansträngande och trägen tjänstgöring, torde man tryggt kunna påstå, att den vanliga tullvaktmästare-tjänstgöringen är icke mindre utslitande än tjänstgöringen vid kust- och gränsbevakningen. Beskaffenheten af tullvaktmästarnes tjänstgöring inverkar också icke sällan rätt menligt på deras hälsa. Utsatte som de äro, icke minst under den ofta återkommande natttjänstgöringen, för väderlekens växlingar och utan att hafva det skydd däremot, som den egentlige kroppsarbetaren vid sysselsättning i det fria i viss mån äger genom arten af sitt arbete, äro de mycket ofta, äfven vid jämförelsevis unga år, besvärade af reumatism och andra dylika åkommor,

som snart nog afsevärdt nedsätta deras tjänsteduglighet. Att denna också redan vid den tid, då de uppnått 60 års ålder, i regeln är allt annat än tillfredsställande, torde för öfrigt tydligt nog framgå af det förhållande, att medan eljest tjänstinnehafvare i tullverket ofta nog önska kvarstå i tjänsten äfven efter uppnådd pensionsålder, sådant ytterst sällan ifrågakommer med afseende å vaktmästarne åtminstone på de större tullplatserna. Tilläggas må i detta sammanhang jämväl, att hvad som i generaltullstyrelsens af departementschefen anförda yttrande framhållits angående svårigheten att bemanna tulljakterna med 62-åringar säkerligen äger icke mindre tillämplighet i fråga om möjligheten att med framgång använda lika gamla vaktmästare för de viktigare göromålen vid inloppsstationerna, såsom för ombordgående och vidtagande af erforderliga bevakningsåtgärder å förbipasserande fartyg m. m., som i allmänhet måste antagas kräfva lika stor kroppslig spänstighet som tjänstgöringen vid kustbevakningen.

Under förhållanden, som nu anförts, hade det varit önskligt, att åt grunden för de särskilda undantagsbestämmelserna i fråga om pensionsålder, som under så lång tid tillämpats för tullverkets betjante, och hvilka säkerligen med hänsyn till vunnen erfarenhet visat sig vara nödvändiga, hade ägnats något större beaktande äfven i fråga om den stationära tullbevakningspersonalen, och att jämväl för denna grupp af tullbetjante pensionsålderns framflyttning, då man icke velat förblifva vid nuvarande siffror, fått stanna vid 62 lefnadsår.

Häremot kan icke skäligen invändas, att generaltullstyrelsen »icke motsatt sig» den föreslagna anordningen, ty frågans föregående behandling har uppenbarligen gifvit anledning till misströstan om en tillfredsställande lösning med afseende å tullverkets samtliga betjante, och vid sådant förhållande synes styrelsen hafva ansett tjänligast att söka utverka fastställande af en tidigare pensionsålder åtminstone för någon del af sagda personal.

Enligt min uppfattning är det emellertid för staten själf minst lika viktigt som för tullverkets betjante, att deras pensionsålder icke framflyttas längre, än att de, i allmänhet taget, kunna förutsättas vara intill berörda tidsgräns fullt tjänstedugliga, så att de alltjämt besitta den för tjänstens nöjaktiga bestridande erforderliga spänstigheten till såväl kropp som själsförmögenheter. Iakttages icke detta beträffande jämväl tullvaktmästarne, är det fara värdt, att den äldre uppsättningen af dem kommer att icke kunna användas för mera ansträngande och maktpåliggande visitations- och posteringsförrättningar, och säkerligen kommer då bevakningsbehovet att tillgodoses genom användande i

stället af extra personal, en utväg som, oafsedt därmed i andra hänseenden förenade olägenheter, kommer att förorsaka statsverket ökade utgifter för sådan personal, hvilka utgifter väsentligen torde motväga den besparing, som eljest kunde motses i följd af den framflyttade pensioneringen.

Med afseende å hvad sålunda anförts tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att Riksdagen vid antagande af Kungl. Maj:ts Riksdagen förelagda förslag till lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension måtte besluta den ändring i förslagets § 5, som erfordras för att rätt till åtnjutande af hel pension måtte tillgodokomma betjante vid tullverkets lokalförvaltning, i likhet med betjante vid kust- och gränsbevakningen, redan vid 62 lefnads- och 30 tjänstår.

Stockholm den 8 februari 1907.

Alexis Hammarström.